

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

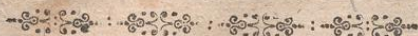
Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Statuitur esse in Deo certam futurorum conditionatorum notitiam

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

nis, quæ est veluti quædam impressio, & participatio certitudinis divinæ scientiæ; juxta illud quod docet Tertullianus supra relatus, Deum scilicet, tot habere testes suæ præscientiæ, quot fecit Prophetas. Unde quamvis invariabilitas cognitionis divinæ, respectu futurorum, sine illorum præsentia in æternitate subsistere nequeat, non licet inde colligere, eam etiam desiderari ex parte certitudinis & infallibilitatis; ita quod eâ seclusâ, futura contingentia in decreto absoluto & efficaci non possint certo cognosci.

DISPUTATIO V.

De scientia conditionatorum.

EGimus huc usque de futurorum absolutorum notitia, nunc de conditionatorum scientia disputandum est: sed quia alia est futurorum conditionatorum scientia, quæ à Thomistis in Deo admittitur, alia quæ à Molina & aliis Recentioribus ipsi assignitur: illa enim fundatur in decretis conditionatis, eaque supponit: ista est independens à decreto, eoque anterior, vocatur quæ à Recentioribus scientia media; ideo de utraque hinc agendum est, & prima in hac disputatione stabilienda est, secunda verò in sequenti rejicienda, ac explodenda.

ARTICVLVS I.

An Deus habeat certam, vel solum conjecturalem, futurorum conditionatorum notitiam?

CURIEL libro 1. controversiarum, controu. 7. Corneio hic art. 13. disp. 3. dubio 2. & Claudius Typhanius, novissimus Societatis scriptor, libro de ordine, deque priori & posteriori, cap. 25. docent futura contingentia conditionata, non cognosci à Deo certo, sed tantum conjecturaliter. Pro eadem sententia citant communiter Recentiores aliquos ex Thomistis, ut Cabreram, Ledesman, & Zumel; sed immeritò: quamvis enim illi videantur recedere aliquo modo à communi sententia, & quam Deo concedunt alii Thomistæ, negare certam futurorum conditionatorum notitiam; tamen si attentè legantur, & inquiretur quo sensu locuti sint, manifestè patebit illos ab aliis non dissentire, sed tantum velle, futura conditionata per ordinem ad causas liberas & contingentes in quibus continentur, & ex villationis, seu connexionis antecedentis cum consequenti, non fundare certam & infallibilem cognoscibilitatem, sed conjecturalem tantum & probabilem; at non negare certam illorum notitiam haberi aliunde à causa extrinseca, nempe decretis conditionatis, quæ non admittunt circum omnium possibilem combinationes, sed tantum circa illas quarum mentio fit in Scriptura, & quæ ad hujus universi gubernationem necessaria sunt.

Addunt præterea, si decreta de his conditionatis constituantur, ea non cognosci conditionatè, sed absolutè, quia videntur in decreto præsentè, & cognitio merita est ex medio per quod fit, unde censent hujusmodi cognitionem habere rationem visionis. Non ergo immeritò conque- ritur Joannes à S. Thoma contra Herice, Alarcon, & alios Recentiores, qui gloriantur Tho-

mistas, suis argumentis, invitos & reluctantes tandem coactos fuisse concedere Deo futurorum conditionatorum notitiam; nam revera Thomistæ quorum verba referuntur, non alio sensu locuti sunt, quam quo illos sumus interpretati, unde illorum Recentiorum triumphos, quos tantâ verborum pompâ decantant, leve-ssimorum sonitus, & inanes umbras, meritò prædictus Author appellat. His præmissis sit.

§. I.

Statuitur esse in Deo certam futurorum conditionatorum notitiam.

Dico igitur: Deum futura conditionata certo cognoscere.

Probatur primò ex Scriptura, in qua futura conditionata sæpè à Deo revelantur, & annuntiantur, tanquam futura: ut constat ex primi Regum 23. ubi David cum fugisset Ceilam, consuluit Dominum, Si iradent me viri Ceila, & viros qui pecum sunt in manu Saul? Et dixit Dominus: tradent. Item 3. Regum 11. Non ingredimini ad eas (scilicet filias Gentium) neque de illis ingredietur ad vestras: certissime enim avertent corda vestra, ut sequamini Deos earum. Et in novo Testamento habetur illud celebre testimonium Matthæi 11. Si in Tyro, & Sydone factæ fuissent virtutes, quæ in vobis factæ sunt, olim in cinere, & cilicio penitentiam egissent. Quibus in locis tria prænuntiantur futura conditionata: scilicet traditio David in manus Saul, si maneret in Ceila; seductio, & averio cordis, si filii Israël connubia ducerent cum alienigenis eis vicinis; & conversio Tyriorum, ac Sydoniorum, si Christus apud illos prædicasset Evangelium, & fecisset signa quæ fecit apud Judæos. Licet enim secundum fuerit absolutum, respectu Salomonis verbi gratiâ, qui cum mulieribus alienigenis ardentissimo amore copulatus est, & ita (ut ait facer textus) cum jam esset fenex, depravatum est cor ejus per mulieres, ut sequeretur deos alienos: attamen respectu sanctorum multorum, qui cum eisdem copulati non sunt, habuit rationem futuri contingentis conditionatè. Ergo certa futurorum conditionatorum notitia, Deo denegari non debet.

Respondent Curiel & Typhanius, hæc dici tantum per exaggerationem humanam, vel secundum probabilem tantum cognitionem, quam Deus habebat de hujusmodi futuris, attendendo ad inclinationem causarum secundarum, quæ positæ illis conditionibus, de se magis erant inclinatæ ad illos effectus, quam ad oppositos. Quæ responsio videtur habere aliquod fundamentum in Scriptura; quæ post verba Matthæi 11. jam relata, Si in Tyro, & Sydone &c. addit, Si in Sodomis factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in te, fortè mansissent usque ad hanc diem. Particula enim, fortè, solam probabilitatem, & conjecturam; non autem infallibilitatem, & certitudinem denotare videtur.

Sed hæc responsio multipliciter impugnari potest. Primò ex verbis Scripturæ 3. Regum 11. jam relatis, in quibus seductio, & averio cordis filiorum Israël, si ad alienigenas ingredierentur, ut certissima prænuntiatur; dicit enim Scriptura Certissime avertent corda vestra. Quæ particula, certissime, omnimodam certitudinem, & infallibilitatem, & non solam probabilitatem, & conjecturam significat.

Secun-

Secundò impugnari potest hæc responsio ex Augustino, qui in libro de bono perverantia cap. 9. agens de Tyrus & Sydonis, sic loquitur. Sed nunquid possumus dicere, etiam Tyrus, & Sydonios, talibus apud se virtutibus factis, credere noluisse, aut credituros non fuisse, si fierent: cum eis ipse Dominus crederetur, quod acturi essent magna humilitatis penitentiam, si eis facta essent divinarum illa signa virtutum? Manifestè ergo Augustinus admittit certitudinem illius futuri conditionati, nempe quòd credituri essent Tyrus, si talia signa viderent. Et in libro de corrept. & gratia cap. 8. loquens de his qui non sunt peccati à Deo, ne malitia mutaret eorum intellectum, sic ait; Respondent si possunt (scilicet Pelagiani) cur illos Deus, cum peccaverit, & pie viverent, non tunc de vita huius periculum rapuit: ne malitia mutaret intellectum eorum, & ne scitio deciperet animas eorum. Vtrum hoc in passate non habuit, an eorum mala futura nesciret: nempe nihil horum, nisi perversissime, atque insanosissime dicitur.

6 Tertiò refellitur eadem responsio, ex eo quòd futura conditionata, interdum prædicantur, & prænantantur à Prophetis; ut constat ex 4. Regum 13. ubi Propheta Eliseus prædicat Regi Israël, quòd si percussisset jaculo terram quinquies, aut sexies, sive septies, percussisset Syriam usque ad consumptionem: prædictio autem prophetica, si non sit comminatoria (sicut ista non erat) est omnino certa, & infallibilis; aliàs periret certitudo prophetiæ, ut docet D. Thomas 2. 2. quæst. 172. art. 1. Ubi triplicem prophetiam distinguit: scilicet præscientiæ, prædeterminationis, & comminationis; inter quas hoc ponit discrimen, quòd prima, & secunda, terminantur ad futura in seipsis, unde ex illis veritas futurorum in se evidenter colligitur: tertià verò non respicit futura ut in se, sed dispositionem, & ordinationem causarum ad ipsa; proinde stante hac dispositione, licet eveniùs veritas non stet, subsistit veritas prophetiæ revelationis.

7 Confirmatur ex eodem S. Doctore quæst. 12. de verit. art. 10. Et 2. 2. quæst. 171. art. 6. ad 2. ubi ait: Licet quandoque præcisè revoleatur futurum, solum quantum ad ordinem causarum; cognitio tamen Dei, non tantum terminatur ad ordinem, sed etiam infallibiliter ad eventum futurum. Ergo futura conditionata in Scriptura revelata, etsi Prophetis quandoque tantum innotescant quoad ordinem causarum; attamen cognitio Dei, non tantum sinit in ordine, sed transit ad eventum futurum, aut ejus negationem sub tali conditione; & consequenter ex doctrina D. Thomæ, futura conditionata certò cognoscuntur à Deo, vel ut determinatè vera, vel ut determinatè falsa. Neque obstat particula forte, quæ Scriptura interdum utitur: hæc enim, ut dicemus in solutione argumentorum, non dubitationem, & conjecturam; sed vel operis difficultatem, vel liberi arbitrii mutabilitatem designat.

8 Probatùr insuper conclusio ratione fundamentali. Illa cognitio est certa, & infallibilis, quæ fundatur in medio certo, & infallibili: At notitia futurorum conditionatorum in Deo, fundatur in medio certo, & infallibili; in decreto scilicet ex se efficaci, absoluto ex parte subjecti, & conditionato tantum ex parte objecti, ut dicemus articulo sequenti: Ergo certa & infallibilis est. Unde licet sublati decretis conditionatorum,

non possit esse in Deo certa, & infallibilis conditionatorum scientia, sed probabilis tantum, & conjecturalis illorum cognitio, illis tamen admittis, certa conditionatorum notitia illi non potest denegari. Quare si aliqui ex Thomistis interdum videantur eam negare, non negant illam absolutè, & pro omni instanti reali; sed tantum pro signo rationis antecedenti decretum, in quo illa objecta sunt in statu mere possibilitatis, nec sunt cognoscibilia ut determinatè futura.

§. II.

Præcipua objectiones solvuntur.

Objiciunt in primis Adversarii quædam Scripturæ loca, quibus conjecturalem tantum futurorum conditionatorum notitiam Deo videtur tribuere: nam Genes. 3. Deus de Adamo loquens sic ait: Nunc ergo ne forte mittat manum suam, & sumat etiam de ligno vite, & comodat, & vivat in æternum. Ubi particula, forte, clarè denotat, hoc futurum conditionatum, si Adam manserit in Paradiso, sumet de ligno vite, non esse omnino certum, nec ut tale cognosci à Deo; sed conjecturaliter tantum, attentà scilicet occasione, & opportunitate loci. Item Deuteronomii 4. dicitur: Custodite igitur sollicitè animas vestras, ne forte decepti faciatis vobis sculptam similitudinem.

Respondet primò, particulam illam, forte, in Scriptura non semper denotare dubitationem, sed Deum more nostro loqui; vel ad ostendam liberi arbitrii mutabilitatem, vel expendendam ipsius rei difficultatem, ut constat ex illo Joan. 8. si me sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis. Ubi particula forsitan, non dubitantis affectum, sed operis difficultatem, & magnitudinem designat. Unde Hieronymus super cap. 26. Jeremiæ: Verbum ambiguum forsitan, majestati Domini non potest convenire: sed nostro loquitur affectu, ut liberum hominis servetur arbitrium. Et Augustinus Tract. 37. in Joan. explicans verba dicta, Forsitan & Patrem meum sciretis, sic ait: Quando dicit forsitan, non dubitat, sed increpat. Dubitationis verbum est, cum dicitur ab homine, ideo dubitante, quia nesciente: cum verò dicitur à Deo verbum dubitationis, cum Deum nihil utique lateat, illud dubitatione arguitur infidelitas, non opinatur Divinitas.

Respondet secundò, futura contingentia dupliciter à Deo cognosci: vel per respectum ad causas creatas, vel per ordinem ad ejus decretum. Primo modo cognoscuntur à Deo, cognitione subjectivè infallibili, objectivè autem tantum conjecturali. Secundo autem modo terminant cognitionem, etiam objectivè infallibilem. Quando ergo divina cognitio respectu contingentium significatur per particulam forte, denotatur dubitatio objectiva per ordinem ad causas secundas, respectu quarum contingentia dicuntur; non verò subjectiva, & quæ se teneat ex parte Dei.

Objicies secundò: D. Augustinus libro de prædest. sanct. cap. 14. explicans illud Sapient. 4. Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus, ait: Dicitur est secundum pericula vite huius, non secundum præscientiam Dei, qui hoc præcivit quòd futurum erat, non quòd futurum non erat. Quo loco videtur Augustinus sentire, Deum non habuisse præscientiam certam, & infallibilem huius futuri conditionati: hominem scilicet fore peccaturum, si diutius vixisset; sed solum con-